

Két bemutató egy estén

Bizonyított a színház

Két — már eddig is nagyszerű — drámát tűzött műsorára a Szegedi Nemzeti Színház, két „biztos” szerző színpadi művét, s így a darabválasztással nem, csak a megvalósítással váltak kockázatosak.

Kockázatot vállalt mindenekelőtt az a, hogy Miller Alku-ját és Shaffer Játék a sötétben című vígjátékát egy színházi este keretében mutatta be, bár mindkettő több, időben is terjedelmesebb az átlagos egyfelvonásosnál. Mi az imponáló ebben a vállalkozásban? Elsősorban az a tény, hogy a hosszúra nyúlt színházi este eleve bőséget sejtet. A rendezői ötletek s még előbb a tehetséges jó színészek bőséget. Hányan lehetnek még ott, hol ennyi jó színész jut egyetlen estére? Hiszen tudjuk, hogy ekkor javában zajlottak Németh László drámájának próbái, nyilván jelentős erőit költe a társulatnak.

Mégis mintha ezt az egyébként rokonzenés, nagyvonalúságot megsínylenék a bemutatók, egymás hatását rontva a gyors egymásra következéssel. A testvérek összecsapása az Alku-ban s közöttük az öreg Solomon igazságot ugyan nem, de bölcsességet osztó magatartása olyan drámai csöndet parancsolna az utolsó mondatok után, amely megemészthetnének a Franz vívőre oly annyira különböző, de egyformán jogos alapállásának értelmét, végére jutnának az asszociáció-sornak, amelyet szavaik elindítanak bennünk, vagyis megkeresnénk, és — ha telne az időből — meg is találnánk bennünk önmagunkat. Mivel azonban mindegyre nincs lehetőségünk némi feszélyezett-séggel „ülünk neki” Shaffer komédiájának, s a mulatságosságát kevésbé kihasználó percekben túlságosan könnyűnek, néhol közhelyesnek érezzük a darabban fölmutatott igazságait.

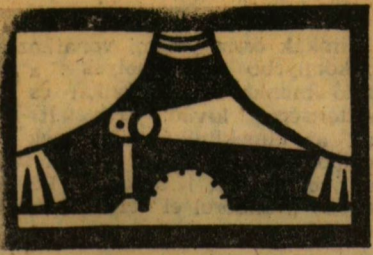
De kockázatot vállalt a szegedi színház azzal is, hogy mindkét bemutatóval versenyre kelt a fővárosi színházakkal, hiszen a szegedi előadásokkal egy időben Budapesten is jegyet válthat ugyanezekre a bemutatókra.

Nos azt hiszem a szegedi együttes — különösen az Alku esetében — bátran vállalhatja az összehasonlítást. Miller színművében két, egymással ellentétes emberi magatartás, két kialakult, befejezett s mint a daraból kiderül, — visszafordíthatatlan életforma vitatkozik egymással; csak hogy a céltudatos, semmi áldozatot nem vállaló siker-ember és a családi illúziókkal önmagát guzsbakító, az áldozat szerepére önként vállalkozó testvér élete a közeledő öregség megvilágításában egyaránt értelmetlenné, majdnem fölöslegesnek tűnik. Nyilván nem véletlen, hogy mindegyik szülei kiárulására váró régi bútorai között, az életük lomtárában döbbennek rá egy öreg zsibáros társaságában. Egységes, minden hangtól mentes előadást rendezett Vass Károly, szabad utat engedve a két testvér vitájának, s a szerző utasítása szerint egyiket sem erősitve saját igenlő állásfoglalásával. A bemutató lélegzet-elállító perceit azonban mégsem a testvéreknek — a szépen, okosan játszó Bányörgyi Károlynak s az erősen lámpalázás Iványi Józsefnek — köszönhetjük elsősorban, hanem az öreg Solomont alakító Mária József, a látszólag jelentéktelen mondatoknak is mély értelmet adó játéka. Mária Józsefben ezen az estén egy nagy színészt ismertünk meg, olyan színészt, akinek minden gesztusára, szavára, mosolyára figyelni érdemes. De főszereplővé emelkedik Miklós Klára alakításában Esther a fiatalabb Franz testvér felesége is. Miklós Klára mint rendezés most is szinte az ösztöneivel éri, hol kell a szövegnek, a játéknak úgy hangsúlyt adnia, hogy azzal a dráma hangsúlya is változzék.

Kevesebb egységes előadás az Angyal Mária rendezte Játék a sötétben. A rendező, aki az ötletek sokaságával gazdagította az előadás részleteit, az egész felett nem érezte uralmát. Ily módon a sötétben és világosban váltakozó, önleplező játék a mulatságos, de néha már farszós koreográfiái megoldások felé csúszott. A főhöst alakító Végvári Tamásnak például egyébre nem is jutott ideje, minthogy a bonyolult mozgáskövetelményeknek eleget tegyen. A darab színészi erőssége az együgyű menyasszony szerepében játszó Vág Mari, aki úgy tudott nevelés maradni, hogy részvétet is ébresztett maga iránt. Szerepének lehetőségeivel halványan élt Varga Irén, Kovács János egyénisége pedig minden igyekezte ellenére sem idomulhatott a homoszexuális fiatalember alakához. Balogh Emese vonzó dekoratív jelenség mindaddig, amíg nem válik főszereplővé, Kátay Endre eléggé szokványos vígjátéki figurát állít elő, Mentés József és Marosi Károly korrekciók módjára felel meg epizód szerepének.

A két bemutatót még az Alku súlyát hordozó Játék a sötétben is olyan színházi estével lepi meg a közönséget, amelyben (ha visszatekinünk az elmúlt évek prózái előadásai) már nagyon régen nem volt részünk.

F. J.

Újabb siker a szegedi operában

Donizetti : Lammermoori Lucia

Magas színvonalú előadással örvendeztette meg a közönséget a méltán híres szegedi operatársulat. Az Álarcosból jól sikerült bemutatója után most a lammermoori Lucia került színpadra, az évad eddigi legjobb operaprodukciójaként. Az érdem nemcsak Donizetti, akinek romantikus ihletésű, gazdag zenekultúrájú műve lehetőséget nyújt az énekiesi tehetség megcsillogtatására, hanem a nagyszerű szereplőgárdáé, amely művészi tolmacsolta a darabot. A címszereplő, Lucia személyében Lehozky Évát ismerhette meg a közönség. Finoman árnyalt szopránja életre szólóan idézi elénk Lucia alakját. Ária- és duettek, a kórusok tökéletes „kiéneklése” jellemzi. Sokszínű hanganyaga lehetővé teszi, hogy az érzelmei széles skáláját tudja bemutatni: Lucia félelmet, örömet, szerelmét Edgar iránt, aggodását, kétségbeesését, gyöttrését a nemkívánt esküvő előtt, végül tragikus halálát. Pianóinak drámaisága megrendülést kelt a nézőkben. A szép hangzó kultúrát mozgás, kifejező játék társul: Lucia él a színpadon. Méltó partnere Réti Csaba Edgar szerepében. A fiatal operaénekes, aki már sok szerepben nyújtott értékes alakítást, újabb tanújelét adta tehetségének. Hangja egyre értebb, s főleg a magasabb felvételében érvényesül sajátosan zengő színezet. Egyéniességét megformált Edgar-ja rokonzenével ébreszt a nézőkben, s ezt nem rontja le a zárójelentéssel tölthető színpadiassága sem. A Székely László díszletei között megjelenő kórus már az első pillanatokban atmoszférát tud teremteni élethű, csiszolt szólamokkal, s ez a hangulatteremtés az előadás folyamán végig megmarad. A színpompás jelmezek Gömbös Judit munkáját dicsérik. Az est sikerének fontos szerepe a nagyrészt fiatalokból álló zenekar, amely Szalatsy István vezényletével nagyszerűen tolmácsolta Donizetti romantikus muzsikáját.

A Lammermoori Lucia igazi színházi élmény.

GY. ZS.

Váci Mihály estje Szegeden

December 18-án este 7 órakor került sor Váci Mihály Kossuth-díjas költő szerzői estjére a TIT és a Szegedi Tanárképző Főiskola rendezésében. A házigazda szerepét a Bartók Béla Művelődési Központ vállalta, melynek díszteremtő zsűfőlése megtöltötte a jórészt fiatalokból álló közönséget. Bevezetőjében Hegedűs András — a Tanárképző Főiskola igazgatója — vallott Váci Mihályról, a költőről, az emberéről. A Főiskolai Színpad műsora követteket ezután, amelyben Váci verseket hallottunk Hajás Ilona, Hajós Terézia és Tandori Lajos tolmácsolásában. Részt vállalt még a műsorban Selley Zoltán előadóművész, aki a költő néhány versét — köztük az ismert „Még nem elég” címűt — adta elő. Az est folyamán szót kért Váci Mihály, hogy költsék feljebb jelen helyzetéről, saját költői terveiről beszéljen. Beszédével egy kissé a sértődött, meg nem értett ember benyomását kellette, aki úgy érzi, csökken a népszerűsége. Költészetünk eltévelyedését, siralmas állapotát kifogásolta, szemérembe vette a fiatal költő nemzedéknek a kísérletezést, az újat keresést. (Tehát a soha meg nem nyugvást.) Furcsa paradoxon ez: Váci a „Még nem elég” költője „Elég”-et kiált. Felszólalását néhány, még kiadatlan versének felolvasásával fejezte be. Az est legnagyobb élményét Nagy István, a Tanárképző Főiskola tanárának köszönhetjük, aki Bartók zongoraműveket interpretált. Előadását véget nem érő taps jutalmazta.

KERTI KÁROLY

Négy napig nonstop műsor

Előzetes
a művészeti fesztiválról

A KISZ Központi Bizottság Kulturális Osztálya harmadszor rendezi meg a Felsőoktatási Intézmények Művészeti Fesztiválját. A diákszínpadok, irodalmi színpadok, valamint a vers és prózamondók versenyének színhelye Szeged rendezője a József Attila Tudomány-

egyetem lesz. A találkozók időpontja március 25—28-ig. Még ebben az évben sor kerül az ének-zene majd a folklor fesztiválra is, az előbbi Keszthelyen májusban, az utóbbit Egerben áprilisban rendezik meg, s ugyancsak áprilisban a különböző pályázatokról és kiállításokról Miskolcra kerül. A monstre fesztivál első állomása mindenképpen Szeged. Eppen ezért kerestük meg Ambrus Györgyöt, a JATE kulturális előadóját, hogy a szervezésről, a rendezvények lebonyolításáról időben tájékoztathassuk olvasóinkat.

Ambrus Györgyötől megtudtuk, hogy a fesztivált magyaranyvú szervező munka előzi meg. Először is minden felsőoktatási intézménynek meghívót küldtek a találkozóra, majd a meghívást elfogadó csoportok részére értekezletet tartottak december 8-án. Január 15-ig megérkeztek azok a jelentkezési lapok, amelyeken a csoportok részletesen feltüntették, hogy milyen létszámmal és műsorral neveznek be a versenyre. Jelenleg 34 felsőoktatási intézmény művészeti csoportjának szereplésére van kilátás. A nagy érdeklődés miatt ezeket még selejtező jellegű előszűrési tanácsadók és megyei KISZ-bizottságok.

Hány résztvevőre számít a rendezőség, és milyen tervet dolgozott ki a verseny lebonyolítására?

Kísérőkkel együtt ezen a négy napon mintegy 600 vendége lesz az egyetemnek. Előreláthatólag 12 csoport vesz részt a színjátszóknak, 27 az irodalmi színpadok vetélkedőjén és ugyancsak 27-en vers, illetve prózamondásra neveztek be. A szűkös helyiség viszonyok miatt különválasztottuk a diákszínpadokat (színjáték) és az irodalmi színpadokat. Az előbbieket az Auditórium Maximumban lépnek fel, az utóbbiak a Bartók Béla Művelődési Ház előadó termében. Ugyanitt egy kisebb teremben zajlik majd le a vers- és prózamondók találkozója. Ilyen nagyszabású műsort természetesen csak kötött műsoridővel rendezhetünk. Ezért a diákszínpadok műsoridejét 50, az irodalmi színpadokéét 35, a versmondókét 5 és a prózamondókét 7 percben állapítottuk meg. A KISZ Központi Bizottsága felhívta a résztvevőket figyelmét arra, hogy műsorukban lehetőség szerint emlékezzenek meg a felszabadulás 25. évfordulójáról, illetve a Lenin-centenáriumról. A versmondóknak nem adunk ki kötelező verset, de 3 vers közül egyet a felszabadulás utáni magyar költészetből kell választaniuk.

Kik bírálják el a produkciók színvonalát?

A diákszínpadok és az irodalmi színpadok elbírálására 5–5, a vers és prózamondók elbírálására 3 tagú zsűrit állítunk össze. Mindegyikben képviselteti magát a népművelési intézet, ugyanakkor meghívunk fiatal színházi szakembereket és neves publicistákat is. A zsűrinek nem elsősorban azt kell megállapítania, hogy melyik produkció mennyiben közelítette meg egy profi együttes színvonalát, hanem az amatőr színjátszás új törekvéseire kell figyelnie.

Az egyetemi és főiskolai hallgatók találkozóját nyilván nemcsak műsoruk összeállítását jelenti. A szegedi egyetem bizonyára lehetőséget teremt arra is, hogy a fiatalok megismerkedjenek egymással, tanuljanak egymástól.

Szeretnénk ezt a négy napot valóban tartalmas eszmecserekké, vitákká kitöltötté talákozótá, szélesíteni. Terveink szerint a járulékos rendezvényekkel együtt valóságos nonstop program alakul majd ki, amelyen belül az ismerkedésre, beszélgetésre szinte éjjel nappal lehetőség kínálkozik. Vitát kívánunk rendezni mindenekelőtt az amatőr színjátszástól. A KISZ-klub emeleti helyiségét állandó vitaforummá tesszük, ugyanakkor a nagyteremben gondoskodunk a hallgatók szórakoztatásáról. Az Auditórium Maximum előterében kiállítás rendezünk, amely az egyetem kulturális életét tükrözi. A fesztivál egyébként azt is megérdemli, hogy az egész város magáénak érezze vagyis vendégeinket a városal is meg akarjuk ismertetni. Minden csoport mellé adunk kísérőt, aki megmutatja a csoport tagjainak a város nevezetességeit is.

A négy napos fesztivál befejező momentumá az eredményhirdetéssel egybekötött záróbankett lesz, amelyet a színvonalasabb szegedi beat-zenekarok részvételével rendezünk meg.

Előzetesen úgy hisszük elég ennyi. A fesztivál eseményeiről részletes tudósításokat közlünk március végén.

Beckett drámája a Stúdiószínpadon

A Szegedi Nemzeti Színház Stúdiószínpada következő előadását (az Auditórium Maximum átalakítása miatt) az egyetem központi épületében az Aulában tartja e hónap közepén. A zárt körű, belépődíj nélküli produkciót most kifejezetten az egyetem oktatói, hallgatói számára rendezik. Magyarországon először mutatják be Beckett O. azok a szép napok című drámáját. Rendezi: Vass Károly, a színház főrendezője. Játsszák: Stefanik Irén Jászai-díjas és Szendrő Iván.

Mi újság a JATE művészeti csoportjaiban?

Tánc csoport

A JATE talán legtöbb tagot számláló művészeti csoportja a néptánc-együttes. Tagjainak száma (a zenekarral együtt) eléri az 50 főt. Az együttes munkájáról, hétköznapjairól beszélgetünk Süli István V. éves hallgatóval, a csoport vezetőjével.

— Ürülök az alkalomnak, hogy a nagyközönség elé tárhatjuk problémáinkat, beszélhetünk munkánkról. Jó érzéssel mondhatom, hogy az egyetemről egyre több támogatást kapunk, ami erkölcsi és anyagi elismerésben nyilvánul. Régebben alig tudtuk tevékenységünkünk, arról, hogy egyáltalán létezőnk.

Hallhatnánk valamit az együttes múltjáról?

— Közel tíz éve alakult meg; eddig Lengyelországon, Jugoszláviában, és az NDK-ban jártunk. Hozzátehetem: mindenütt nagy sikert arattunk.

Milyen táncokat adtok elő?

— Repertoárunkban a következő táncok szerepelnek: Perőcsényi fiútánc, Böjti leánytánc, Kalocsai páros, Rábaközi páros, Székely legényes, Kecsefi páros. Nemzeti táncaink: Szlovák páros, Szlovák leánytánc, felújításra kerül a mindig nagy sikert aratót német molnártánc.

Végeztél, mit vártok az új évtől?

— Még nagyobb lelkesedést az új táncosoktól, — bár bízunk bennük, — és sok előadást.

Énekkar, zenekar

Hasonló kérdésekkel fordultunk Szécsi Józsefhez, az énekkar és a zenekar vezetőjéhez.

A zenekar hat éve alakult meg. Kamarazenekarunk tulajdonképpen egy lengyelországi meghívás hozta létre. Az énekkar nagy múltra tekint vissza, 46 éve él, működik. A kamarazenekar a tánc csoportot kíséri vagy önálló megnyilatkozásiként a közjátékokban szerepel. Lengyelországon, Novi Sad-on és az NDK-beli Greifswaldban jártunk eddig.

Az énekkarról hallhatnánk kicsit bővebben?

A mintegy másfél éves gazdátlanosság után a régi kórusok utóadaként kamarakórus jött létre. „Mini énekkar”, nem pejoratív értelemben. A hangversenyük december 7-én volt az Aulában. Elsősorban régi mesterek kórusaiból madrigalokat és motettákat ad elő. Kiegészítő szerepe van a tényleg munkájában is, Bárdos Lajos, Péter József népdalfeldolgozásait, adja elő, de zenekari kísérettel népdalcsokokat is megszólaltat. A XX. század kórusművészetét, kiegészítve Bach, Händel, Beethoven, Mozart klasszikus kórusaival hangversenyanyagot szolgáltatott. Szegeden elsőnek adtuk elő Sugár Rezső, József Attila Fiala életek indulója című versére írt énekkari művét.

Milyen kapcsolat van az együttes és az egyetem gyakorló általános iskolájának valamint gimnáziumának zenei élete között?

— Énekkarunk gyakran kapcsolódott össze a gyakorló iskola öszkarával, és így az egyesített zenekar és a három kórus Bach és Händel kantátákat adhatott elő. Ez az összefogás egyedülálló városunkban, s azt eredményezi, hogy az általános iskola gyermekeitől a gimnázium és az egyetem vegyeskaráig teljes hangszínskálán tudunk mozogni, nagyméretű tömegdal összkórusműveket imponans módon tudunk előadni.

Hogyan segíti a tánc kar munkáját a zenekar?

— Új táncok zeneanyagában és közjátékában van szerepe: Például Erkel és Bihari verbunkos zenéjének, Szeged-vidéki népdalcsokok összeállításának, megszólaltatásában Bálint Sándor Szeged-alsóvárosi népdalgűjtéséből is adunk műsort, utóbbit saját feldolgozásomban. Szólisták is lesznek. A kamarazenekar és a szólisták részvételére a készthelyi felsőoktatási intézmények április végi zenei találkozója. A tánc kar természetesen az egy fesztiválon kísérni fogjuk.

A kórus terveit?

— Március 7-én részt vesz Bárdos Lajos Kossuth-díjas zeneszerző szerzői jubileumának díszhangversenyén. A felszabadulási és Lenin-centenárium ünnep mellett készül a készthelyi versenyre is. Monteverdi, Bach, Beethoven, Mozart kórusain kívül Kodály Zoltán, Sugár Rezső kórusait éneklük, valamint szegedi szerző, dr. Szeghy Endre Móra Ferenc verseire írt Altató dalát tanulja. A Magyar Rádió Ifjúsági-zenei osztálya ez évben is meghívta az énekkart budapesti studiofelvételle. Egy bulgáriai utat az idei nyárra tervezünk, noha ennek — sajnos — sok akadályra mutatkozik. Egyedülálló az egyetemnek az a lehetősége, hogy az általános iskolától a középiskolán át végül az egyetemig egységes irányítású zenei láncot hozzon létre.

Drescher Attila